

បណ្ណាល័យ ហ៊ុន សែន
លេខ ២០០៣

895-9323
ក ៥

កុំ ភ័យ

សៀវភៅ វិទ្យាសាស្ត្រ
ស.វ.ស.ស.

ប្រធានមហាសាលាវិទ្យាសាស្ត្រ
ដោយ

លោក ឧកញ៉ា វិសុយ រាជ សេន

និង ភរិយា

បណ្ណាល័យ
LIBRARY
BUDDHIST INST
៤៣៩៣/

00010298

បណ្ណាល័យ ហ៊ុន សែន
HUN SEN LIBRARY
R.U.P.P.
សាកលវិទ្យាល័យ ភូមិន្ទ ភ្នំពេញ

ពាក់បែក បោះពុម្ពផ្សាយដោយ

សុទ្ធី-ប៊ុនសិន

ចុះពុម្ព លើកទី៣ រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង

ព.ស. ២៥៤៨

គ.ស. ១៩៦៥

ស្នាដៃលោក ខួ កន (១៨៧៤-១៩៥០)

សៀវភៅបោះពុម្ពផ្សាយរួចហើយ ចារិក-សម្បទ
ដេង្គា-សាមគុក-ពិម្ពានិពាន្ត-មហាវសីតាបស-បក្កិណ្តក-
កថា គោរពព្រះប្រការ-វណាវ-កុន្តិយិន ។ (រឿងកុន្តិយិន
នឹងរឿងវណាវ មានចារិកអក្សរសាស្ត្រល្អបំផុតបោះផ្សាយម្តង
រួចហើយ ។ រឿងវណាវត្រូវតែកុន្តិយិនឈ្មោះអ្នកនិពន្ធដាក់
ជាសហការី ហើយនឹងត្រូវបំភ្លេចជាសម្រាយចំណែករឿង
កុន្តិយិន ត្រូវគេបំបាក់ជាឈ្មោះអ្នកនិពន្ធសូន្យសុនី)

រឿងដែលមិនទាន់បោះពុម្ព-រឿងកុន្តិយិនជាកំណាព្យ
(សូមបញ្ជាក់ថារឿងកុន្តិយិន អ្នកនិពន្ធជានសរសេរជា
សម្រាយមុន ជាកំណាព្យក្រោយ) - រឿងល្អនិពន្ធក្នុង
(ជាកំណាព្យ) ខេមរៈ ភាសិតជាកំណាព្យ (ល)

មានថ្មីដែលជាលេខមួយយកសញ្ញាប័ត្រអក្សរសាស្ត្រ
ឆ្នាំ ១៩០២ បានទទួលរង្វាន់លេខមួយក្នុងការប្រឡង
ប្រជែងអក្សរសាស្ត្រ ១៩២២ ដោយវណ្ណកម្ម "ចារិក"

រឿងតុល្លិយ៍ន

វគ្គទី១

មានសេចក្តីដំណាលថា : កាលពុទ្ធសករាជកន្លងទៅ
បាន ១៧០០ បាយបូ ៤០០០ ឆ្នាំ ព្រះមហាក្សត្រយ័សោយ
រាជ្យសម្បត្តិគ្រប់គ្រងប្រទេសកម្ពុជាយើងនេះ ស្តេចតាំង
គ្រងនៅបន្ទាយលង្វែកជាព្រះរាជធានី ។

ក្នុងសម័យនោះមានស្រ្តីម្នាក់ឈ្មោះវណ្ណា នៅភូមិ
ប្រាសាទ ខេត្តបន្ទាយមានស ។ ធានីនេះជាតីខ្មែរឥត
ម្តាយឲ្យមានប្តី មានសែងទៅចំនេរឈ្មោះក្នុងហ្នូក ។
កាលជនទាំងពីរនៅម្តេចក្សត្តាជាស្វាមីភរិយា ក៏បង្កើតបាន
បុត្រម្នាក់ឲ្យឈ្មោះថា “ តុល្លិយ៍ន ” ។ លុះតុល្លិយ៍នចំ
រើនបានអាយុ ៧ ឆ្នាំមានរូបកាយមាំមួន ព្រោះជាអ្នកមិន
សូវមានរោគភរិយាធ្វើវិធានស្រាវជ្រាវស្រាវស្រាវធម្មតា ។ បិតា
បានបង្រៀនអក្សរខ្មែរ ចេះដឹងមើលសាស្ត្រាវិល្ល័យដាច់បាន
សំគួរ ក៏នាំយកទៅឲ្យនៅរៀនអក្សរដេរក្តី គឺវគ្គប្រាសាទ។

គ្រូបានហ្នឹកហាក់ក្នុងឈ្មៃឲ្យមើលសាស្ត្រាទេសន៍ដាច់ ឲ្យ
រៀនលេខនក្ខន្តខ្មែរនឹងចិន ចេះវិចកថាណកនិងចំណោទ
បាន បានឲ្យរៀនរាង ១ ឆ្នាំបិតាក៏មានជម្ងឺឈឺធ្ងន់ជាងបី
ខែទទួលអនិច្ចកម្មទៅ ។

ក្នុងឈ្មៃនោះមនុស្សប្រកបដោយ សេចក្តីដឹងកតញ្ញដឹង
គុណបិតាហោណាស់ ពណ៌តម្កាយមេម៉ាយកំណត្រមក
នៅបំរើម្តាយ ។ គ្រូក៏អនុញ្ញាតឲ្យវិលមកវិញ តែមាន
សេចក្តីស្តាយណាស់ ព្រោះឃើញប្រាជ្ញានឹងគំនិតមារ-
យាទធ្លាស់ហ្នឹកចក់ល្អុសពីកូនសិស្សដ៏ខ្លះ តែនឹងយាត់ពុំ
បាន ។ ឯភរិយាតុល្លិយ៍ន ច្រើនចូលចិត្តលេង ឬនិ-
យាយ ឬ ស្តាប់ភេនិយាយតែទាន់វិញ្ញាណសេនាទាហាន ។
កាលបិតានៅសេចក្តីនិយាយរឿងផ្សេងៗ ឲ្យកូនស្តាប់
ដកប កូនចូលចិត្តស្តាប់តែចំបាំង ទាល់តែមានសេចក្តីគិត
បំណងទុក “ ជាបើធំឡើង នឹងរៀនធ្វើសេនាទាហាន ” ។

ក្នុងឈ័នមកនៅបំរើមាតា មិនឲ្យមាតាព្រួយលំ-
 បាកសោះ គឺចេះស្វដណ្តាំបុកចេះវៃស្តុអុំវៃស័យដូចស្រី ។
 ពេលយប់ថ្ងៃចេះវៃចាំទុកដាក់របស់ទ្រព្យ មិនឲ្យខូចខាត
 អន្តរាយដោយការធ្វេសប្រហែស ។ លុះក្នុងឈ័នតាយុ
 បាន ១២ ឆ្នាំម្តាយចង់ឲ្យកូនច្នួស ។ ពេលនោះក្នុងឈ័ន
 និយាយទៅកាន់ម្តាយ : ខ្ញុំបាទច្នួសម្តេចបាន ព្រោះអ្នក
 ម្តាយនៅតែឯង នឹងបានអ្នកណាទៅកំដរ នឹងបានអ្នក
 ណាទៅបំរើ មួយទៀតខ្ញុំបាទគ្រាន់តែនឹក ។ ថា : “ ខ្ញុំ
 បាទជំឡើងមុខជាទៅធ្វើចាហាន ” ។

ម្តាយឮដូច្នោះក៏ឈប់និយាយ តែនឹកក្នុងចិត្តមិនចង់
 ឲ្យកូនឃ្នាតទៅឆ្ងាយ ចេះតែគិតរកទុបាយ ដើម្បីនឹងចង់
 កុំឲ្យកូនឃ្នាតពីខ្លួន ។ តែក្នុងឈ័នបានចេះវៃដ្ឋានកុនស្រ
 ច្រើនប្រការ ។ ព្រោះសម័យនោះរាជការឲ្យអំណាចប្រ

ជាជនបង្កើតវិជ្ជាហាក់ប្រាណ មានរៀនគុនដំបង គុនដាវ
 លំពែង-ដាល់ ដឹកថ្នាំគង់កាប់មិនមុត គុនបាញ់ធូប្បស្នា
 ។ល។ សូម្បីស្រុកណា ខេត្តណា ក៏មាននាម៉ឺននឹងស្រុក
 ប្រជុំគ្នារៀនគុនវិជ្ជានេះឲ្យព្យាបាលគ្រប់ៗ ខ្លួនហ្វូងដល់នាម៉ឺន
 ធំៗ មានលោកសេនាបតីជាដើម ។ ដួងមានលោក
 សេនាបតីខ្លះ ឬ ទៅហ្វាយស្រុកខេត្តខ្លះ ចេះតែវិជ្ជាមួយ
 មុខនេះតែជាវិជ្ជាឯទៀត ក៏អម្ចាស់វែងដីលោកតាំងឲ្យធ្វើ
 នាម៉ឺនធំៗ ហ្វូងដល់សេនាបតី ឬ ទៅហ្វាយស្រុក
 ខេត្តឯក៏មាន ។ ព្រោះជាន់នោះស្រុកខ្មែរ ឬ ស្រុក
 សៀម ស្រុកលាវនឹងស្រុកយួន ច្រើនទាស់វែងគ្នាធ្វើ
 សង្គ្រាមនឹងគ្នា ។

ក្នុងឈ័នអាយុបាន ១៦ ឆ្នាំនៅបំរើមាតា ។ មាតា
 គិតគូររកវិយាឲ្យ ក្នុងឈ័នប្រកែកមិនទាន់ចង់បាន មាតា
 ក៏មិនស្តាប់ ។ មាតាបានទៅដណ្តឹងច្រើនក្រណាត់នៅក្នុង

ស្រុកជាមួយឲ្យជាភរិយាក្នុងឈ្មោះ តែក្នុងឈ្មោះមិនដែល
 បានទៅឃើញរូបភាពនាងនោះ ជាយ៉ាងម្តេចសោះ តាំងតែ
 និកមារយោទក៏ពុំបានដឹង ឮ ជាល្អ ឬ អាក្រក់យ៉ាងណា ជឿ
 តាមគំនិតនិងសេចក្តីបង្ខំរបស់មាតា ក៏ព្រមទទួលរៀបការ
 យកនាងនោះជាភរិយា ។ នាងសារិកាជាភរិយាក្នុង
 ឈ្មោះមានអាយុដំណាលគ្នា ។ កាលបានគ្នាជាស្វាមី
 ភរិយាហើយ ក៏នាំមកនៅជាមួយនឹងមាតាមេម៉ាយ ។

ឯនាងសារិកា មានបងប្អូនពួនាក់ គឺប្រុស ១ ស្រី
 ២ ប្រុសបងប្អូនស្រីមួយទៀតពៅបំផុត ម្តាយធុតុក
 ស្លាប់ម្តង ។ ក្នុងឈ្មោះនៅប្រុសមិននឹងភរិយាជិត ១ ឆ្នាំមិន
 មានបុត្រនឹងគ្នាទេ ។ ក្នុងឈ្មោះបានសុំកូនឆ្នែក ១ យក
 ទៅចិញ្ចឹមក្សេងៗ ។ ម្តាយក្នុងឈ្មោះបានពិនិត្យឃើញ
 កូនឆ្នែក ក៏ប្រាប់ថា ឲ្យចិញ្ចឹមវាទៅចុះ កូនឆ្នែកនេះមាន
 លក្ខណៈល្អ គឺអណ្តាតពាំព្រីនពស់បិទហ៊ានចឹក ចុះ

កូនយកវាដំបូងខ្លាំង ចិត្តវាគ្រងនឹងម្ចាស់ គេហៅថាឆ្នែក
 មិនបង់ម្ចាស់ ។

លុះកូនឆ្នែកនោះធំឡើង វាគ្រងដេញខាំសត្វព្រៃ
 រឿយ ។ តាំងតែមកឲ្យម្ចាស់ វាខាំបានពស់ជាច្រើនតែ
 បើខាំបានពស់ស្លាប់ហើយ វាក៏យង់ជ្រុះ ហើយពាំពស់
 នោះទៅដាក់ក្នុងរណ្តៅ រួចវាក៏យង់ជ្រុះចាស់តែស្មើមាត់
 រណ្តៅ ។ នៅពេលនាងសារិកា ឬ ក្នុងឈ្មោះ ដើរទៅ
 ទីឯណា ។ ឆ្នែកនោះគ្រងតែបោលតាមដកប បើម្ចាស់
 ទៅបាត់មុនវា ។ ដឹងក្លិន តាមហិតក្លិនម្ចាស់រកចាស់តែ
 ជួបប្រទះ ។ អ្នកឯទៀតឲ្យចំណីវាស៊ីវាមិនស៊ីទេ បើ
 ម្ចាស់វាឲ្យចំណីទើបវាស៊ី ។

វគ្គទី២

ក្នុងសម័យនោះស្រុកសៀមនិងខ្មែរ កើតចំ
 បាំងនឹងគ្នាជាដកប ។ បុរាណច្រើននិយាយខ្លី ថា :

“បរសេរ្យប បរយ្ហន ឬ បរចាម” ។

ចៅហ្វាយស្រុកខេត្តបន្ទាយមានសទ្ធាលបង្គាប់តំណែង
ការធំបានគេណូរស្រុកទៅធ្វើទាហានបំបាំង គេណូរដោយ
រើសមុខយកតែឈ្មោះណាដែលមានកម្លាំងមាំមួន ហើយ
មានគុនវិជ្ជាចេះដឹងល្បីជានិរត ។

គុនឈើត្រូវចូលក្នុងកំណែន ទី ១ អ្នកមានសេចក្តី
ត្រេកអរណាស់ព្រោះត្រូវនឹងបំណងចិត្ត តែមិនចេញពីរយា
ឲ្យមាននឹងភរិយាយល់ថាជាខ្លួនមានចំណង់ចង់ទេ ។ មាន
ថ្ងៃមួយនោះគុនឈើចូលទៅជំរាបលាម្តាយនឹងភរិយា ថាៈ
ខ្ញុំបាទត្រូវកំណែនលោកចៅហ្វាយស្រុក ឲ្យគេណូរទៅច្បាំង
ខ្ញុំបាទសូមលាអ្នកម្តាយទៅស្រុកនេះ រាជការគេត្រូវបញ្ជូន
ទៅបន្ទាយលង្វែក ។ មាតាឮដូច្នោះ ក៏មានសេចក្តីព្រួយ
ណាស់លាន់រំពាថា ព្រោះកូនឯងប្រាថ្នាចង់ហើយ ស្រែង
រៀនគំរោះទាន់ចំបាំងហ្នឹងហើយ បានជាគេតម្រូវលើខ្លួន បើ

ដូចអ្នកឯទៀតដែលគ្មានវិជ្ជាដូចកូនឯង គេក៏នៅសុខឃើញ
មុខឥតកម្លាយនឹងភរិយាបុត្រមិនយូរទៅណាឆ្ងាយ ។

កូនឆ្លើយថា អ្នកម្តាយមានប្រសាសន៍នោះត្រូវហើយ
តែមិនមែនត្រូវទូទៅទេ ខ្ញុំបាទយល់ថា “កើតមកជា
មនុស្សនេះត្រូវមានសេចក្តីកតញ្ញានឹងមាតាបិតា ត្រូវចាញ់
រហូតដល់ព្រះមហាក្សត្រយ័ ដែលលោកជាម្ចាស់ផែនដី
រក្សាសេចក្តីសុខដល់ភាណាប្រជាជនព្រះ ឥឡូវប្រទេស
របស់យើងកើតសឹកសត្រូវនឹងប្រទេសសៀម បើខ្ញុំបាទ
នឹងអ្នកដទៃគិតតែគំនិតមួយ ដូចគំនិតអ្នកម្តាយមានប្រ
សាសន៍នេះ នឹងបានអ្នកណាចេញមុខជួយកម្លាំងព្រះរាជា
បាន បើព្រះរាជាវិនាសទៅហើយ យើងជាព្រះចៅទាំងអស់
គ្នានឹងមិនវិនាសទេឬ ? ” . . . ។

ខ្ញុំបាទរៀនវិជ្ជានេះប្រយោជន៍តែជាផ្នែកកតញ្ញានឹងព្រះ
រាជា រហូតដល់អ្នកម្តាយឲ្យបានសេចក្តីសុខ ព្រោះខ្ញុំបាទ

ចូលចិត្តថា "មនុស្សណា នៅក្រោមម្លប់ព្រះបារមីនៃព្រះរាជា
បើមិនទាន់ធ្វើតាហាន ហៅថាមិនទាន់សន្តិគុណព្រះរាជាទេ
ពោះបាទធ្វើការដទៃត្រើនយ៉ាងណា ក៏ដោយ ព្រោះសេច
ក្តីក៏យូរយ៉ាងនៃព្រះរាជានោះ គ្មានអ្វីស្មើបញ្ចមិត្រករដ៏សត្រូវ
ទេ មុនដែលខ្ញុំបាទនឹងស្លាប់ ខ្ញុំបាទសុំធ្វើកតវេទិន្ននៃព្រះ
រាជាឲ្យហើយសិនដែលហៅថា រាជពលី . . . " ។

មាតាកុំឈឺនិយមនាស្តាប់សព្វសេចក្តី ហើយក៏ក្រឡប់ឲ្យ
តាថា បើកូនបាទទៅធ្វើសង្គ្រាមនោះ សុំឲ្យកូនគាំដៃចិត្ត
តែម្យ៉ាងថា យើងមិនមែនជាអ្នកបៀតបៀនគេឲ្យគេវិនាស
ទេ យើងមកជួយការពារសេចក្តីអន្តរាយ ព្រះមហាក្សត្រយ័
នឹងជាតិសាសនារបស់យើង ឲ្យទៅជាសុខ តែប៉ុណ្ណោះក៏
ជា ការប្រពៃណាស់ . . . ។

គង ឈិនបាទទទួលពរមាតា ក្រាបសំពះបីដងហើយ
ក៏ចូលទៅរៀបប្រដាប់សម្រាប់ខ្លួន គឺគ្រឿងសស្រ្តាវុធនឹង

ស្បៀងភាហាសំរាប់បរិភោគ ក្នុងពេលដែលចូលទៅធ្វើ
សង្គ្រាមជាប់ដៃគ្នា ហួសវេលា ដែលត្រូវបរិភោគភាហារ
តាមធម្មតា ។ នោះបុរាណ ជាប់ទៅសំរែងធ្វើទុកឲ្យមាន
ដកប គឺទាវភាគច្បាយដំណើរដាំចូច់ហុយឲ្យឆ្អិន ហើយ
គេហាលវែងឲ្យចាស់តែគ្រឿម រួចប្រកដាក់ក្នុងវែងស្តាយ ។
ឯទំនោះដេរដោយសំពត់ស្លុក ឬអម្បោះយ៉ាងក្រាស
ទទឹងសំពត់ប្រវែងលម្អយហត្ថ បណ្តោយប្រវែងលាតហត្ថ
ដេក្លាប់មុខទទឹង ហើយស្លាក់គ្រង់កណ្តាលប្រយោជន៍ទាវ
ភាគម្ខាង ដាក់សំពត់ភាវម្ខាង រួចចងស្តាយនឹងស្នា ។

ពេលយប់ចូលដំណេកក្នុងឈនក៏និយាយ រំលឹកភរិ-
យាឲ្យនៅក្បែរផ្ទះនឹងបំបែរមាតាកុំឲ្យមានអនាទរ ។ លុះ
ព្រឹកឡើង ក្នុងឈនរៀបខ្លួនជាស្រេច គឺស្នាម្ខាងស្តាយ
វែងស្នាម្ខាងស្តាយដាវដូរ លាភរិយ៉ាងនឹងសំពះលាមាតា
ហើយក៏ចុះទៅដីក្តក់ហៅឲ្យមកស្តាប់ក្បាល ហើយនិយាយ

ជា "អាពាហ៍ពិពាហ៍នៅចុងផ្ទះក្បាលស្រូវឯងកុំទៅណាអញ
ទៅច្បាំងមិនដឹងជាយូរ ឬ ឆាប់ទេ" ។ ក្តីនោះពពាល
ក្បាលបង្កិច បានជាឲ្យឈ្មោះអាពាហ៍ពិពាហ៍ ព័ក័ដូចជា
ស្តាប់បានឮម្ចាស់និយាយដូច្នោះ វាបក់កន្ទុយលិច្ឆៃដៃ លិច្ឆៃ
ដើម្បីម្ចាស់ ហើយក្រោយនោះវាចេះតែអង្គុយលូ ក្នុងឈិន
ដើរចេញទៅ វាចេះតែលូចាល់តែម្ចាស់វាបាក់ ។

លោកពៅហ្វាយស្រុកបន្ទាយមានស កេណ្ឌ បាន៣
ហានឯក ២០០ នាក់ទៅដល់បន្ទាយលង្វែក ។ ក្នុង
សម័យនោះ សៀមនឹងខ្មែរច្បាំងគ្នាដណ្តើមយកស្រុកបាក់
ដំបងនឹងសៀមពប ម្តងសៀមចាញ់ខ្មែរ ម្តងខ្មែរ
ចាញ់សៀម ។

ក្នុងឈិនទៅធ្វើការចំបាំងជាន់ ១ ធ្លាមិនបានវិលទៅ
ស្រុកម្តងសោះ សំបុក្រស្នាមក៏មិនដែលបានសរសេរធ្វើ
ដំណឹងទៅមាតានឹងភរិយា ព្រោះវាល់តែដើរច្បាំង ។

ចក្ខុទី៣

និយាយពីនាងសារិកា ដែលនៅទីនឹងនាងវណ្ណា ជា
ម្តាយក្មេក កាលក្នុងឈិនជាស្វាមីនៅជាមួយ នាងនេះ
ក៏យកចិត្តទុកដាក់បំរើម្តាយក្មេកនឹងស្វាមី មិនដែលឲ្យ
ទាស់អធ្យាស្រ័យ ។ កាលក្នុងឈិនចេញទៅច្បាំង
ហើយ នាងនេះក៏មិនសូវយកចិត្តទុកដាក់នឹងបំរើមាតា
សូម្បីរបស់របរធ្វើការងារនៅក្នុងផ្ទះក៏លះបង់មិនចង់ធ្វើច្រើន
ចូលចិត្តដើរទៅលេងផ្ទះគេរឿយៗ ចាល់តែស្បាយជើង ។

ចក្ខុទី ៤

សម័យនោះមានបុរសម្នាក់ឈ្មោះសារាយ នៅភូមិកំ-
ពែន ក្នុងខេត្តច្រាំង ជាប់សាច់ញាតិទីនឹងនាងសារិកា តែ
ងាយញាតិមួយ ។ កាលណាសារាយពេញវ័យ សារាយ
តែងទៅមកឯភូមិប្រាសាទ ដល់ឃើញសារិកាពេញក្រមុំ

ជាប់ចិត្តស្រឡាញ់ ចាល់តែគេដឹងថាខ្លួនសារាយចូលចិត្ត
ស្រឡាញ់នាងសារិកា គេក៏នាំគ្នាចំអង់ថា សមគ្នាជាប្តី
ប្រពន្ធ ។ ជនទាំងពីរក៏ទំនប់ចិត្តប្រតិព័ទ្ធតាមមាត់គេថា ។
សារាយតែងតែមកផ្ទះនាងសារិការឿយៗ គ្រាន់តែបំណង
ទុក ថាគង់នឹងដណ្តឹងនាងសារិកាធ្វើប្រពន្ធ, ។

លុះនាងសារិកាបានទៅធ្វើការិយាកុំណើរហើយ
សារាយ ទឹកស្អុយពេកណាស់ ព្រោះខ្លួនចាប់ពីសម័យទាន់
គេ ។ កាលកុំណើររៀបការយកនាងសារិកាធ្វើជាភរិយា
សារាយនៅជាប់ចិត្តស្អុយណាស់ ។ អ្នកកម្លោះបាន
លបមើលនាងញាយ ។ ស្គាល់រូបភាពកុំណើរច្បាស់លាស់
ប្រាកដ ។ ឯកុំណើរមិនបានស្គាល់សារាយទេទាំងមិនបាន
ដឹងរឿងក៏វា ដែលសារាយនឹងភរិយាខ្លួនជាប់និស្ស័យចិត្តប្រ
វត្តិកត្តាទៀតផង ។

កាលថើនាងសារិកា ប្រែភាគប្បវិញ្ញា ចេះតែដើរ

លេងផ្ទះគេបោះបង់ការងារក្នុងផ្ទះសម្បែង នាងរណ្តា ជា
មួយក្មេកស្តីរលឹកប្រដៅថា: “ មេនាងឯងប្តីមិននៅ ឯង
មិនត្រូវដើរលេងផ្ទះគេ បោះបង់ការងារក្នុងផ្ទះសម្បែង ម៉ែ
ពឹងឯងទុកជាភ្នែកត្រចៀក ឯងមិនត្រូវប្រព្រឹត្តិឲ្យខុសពីគន្លង
ច្បាប់ស្រីទេមិនយាយប៉ុណ្ណឹង ឯងល្មមស្តាប់បាទហើយ” ។

នាងសារិកាមិនគបធ្វើយសោះ មុនដំបូងគ្រាន់តែ
បន្ថយពេល គឺ “ ៣-៤ថ្ងៃដើរទៅលេងម្តង ” ។

ដល់យូរទៅកូនប្រសានឹងមួយក្មេកទៅជាចាស់គ្នា
ពេញទី ពីព្រោះរឿងនេះ ។ នាងសារិកាទាំងនឹងមួយក្មេក
ក៏រើជំនួយករបស់ទ្រព្យខ្លួននឹងរបស់ប្តី វិលទៅផ្ទះបង
ប្រុសមិនប្អូនស្រី លែងទៅបករកមួយក្មេកសោះ ។

នាងរណ្តាដឹងថាកូនប្រសាជាប់សាមគ្គីហើយ ក៏ទៅ
ហៅកូនក្មេកបង្កើតម្នាក់ពីរនាក់មកនៅក៏ដរ ។

ឯបងប្រុសនាងសារិកា ក៏មានប្រពន្ធចៅនៅភូមិ
 ដោយខ្លួនចហួយដើរមួយព្រឹក ។ នាងសារិកាក៏នៅទីនឹង
 បួនស្រី ។ ក្រោយនោះបួនស្រីនឹងនាងសារិកា ក៏គិត
 ជំលោះខាស់ខែនីត្តា មិនតិចតួចដល់ចេញពីចាកកំកាល់
 គ្នា លែងរាប់អាទធ្វើបងប្អូន ។ បួនស្រីនោះនៅក្រប៉ុក
 តាមទៅនៅទីនឹងបងប្រុសៗ ស្តាប់បួនស្រីនាំរឿងនាងសារិកា
 ទៅប្រាប់ បងប្រុសក៏ចូលតានដើរខាងបួនទៅ ខាល់តែ
 ឈ្មោះនឹងនាងសារិកាកាត់កាល់លែងរាប់អាទគ្នា ពុំបងប្អូន
 ទៅទៀត ។

ឯពពាលឆ្នៃ កាលនាងសារិកាវិលទៅនៅផ្ទះបងកំ
 កំតាមទៅនៅផង តែយូរៗ វាមកឯផ្ទះក្រោយកុំនិយមបង
 មិនសូវខានទេ ។

សាកយដឹងថាគុំនិយមទៅច្បាំងយូរខែ នឹងដឹងថានាង
 សារិកាខាស់ខែនីត្តាយក្មេក លុះក្រោយមកដឹងថាបងប្អូន

នាងសារិកាខាស់ខែនីត្តាកាត់កាល់គ្នា ដឹងថានាងសារិកា
 នៅតែម្តាក់ឯង សាកយក៏ទៅរកនាងសារិកាពេលយប់
 អាពាលគិតស្ទុះទៅទាំសាកយ ។ គាប់ដួនពេលនោះនាង
 សារិកាកាន់ភ្លើងឈរនៅដីក្រឡេកទៅស្គាល់ច្បាស់ជា សា-
 កយ ក៏នឹកអរណាស់ទះអង្រែលក្ស្យលកពាលថា « អា-
 ពាលកុំខាំគ្នាយើងទេ » ។

ឆ្នៃនោះដូចជាដឹងពេកណាស់ មិនចេះត្រួសច្បួច
 ដូចឆ្នៃដទៃ កាលឮម្តាស់ថាដូច្នោះ ក៏បក់កន្ទុយហើយ
 ទៅហិតដើរសាកយ ។

នាងសារិកាក៏អញ្ជើញសាកយឡើងទៅលើផ្ទះ ។ ជា
 បន្ទាន់នោះនាង .. បងមាន ប្រពន្ធហើយទូនៅ ដែលអញ្ជើញ
 មកនេះមានការអ្វី ? ..

សាកយថា “ បងមិនខាន់មានប្រពន្ធទេ (សាកយ
 ធ្វើយ) ការដែលមិនខាន់កប្រពន្ធ ព្រោះបងជាប់ចិត្តប្រ

ប្រតិបត្តិអ្នកដទៃ ដូចធ្វើកម្មនាំឲ្យបងប្រាកដចិត្តតាំងពីកាលដែល
 យើងជួបប្រទះមុខគ្នាគ្នាដែលអ្នកដទៃនៅតែមានស្មារ-
 មី ។ បងស្និមកជួបអ្នកដទៃ ដើម្បីសួរចេញក្នុងផ្នែក
 ចិត្ត ព្រោះគ្រាន់ដែលយើងបានប្រកួតគ្នានោះ សូម្បី
 វាលាយលេចបាត់ទៅហើយក្តី . . . បើអ្នកនឹងរំលឹក
 ប្រមូលយកឲ្យកើតឡើងវិញតើបានឬមិនបាន ? ដែល
 បងបកនេះ, បងតាំងចិត្តជាស្រេចថា បើអ្នកដទៃមិនទទួល
 ជាការដូចបងប្រាថ្នាទេ បងក៏មិនថយត្រឡប់ទៅវិញទេបង
 សុខចិត្តស្ងប់ទៅទីនេះ ។

នាង សារិកា អាណិតស្រឡាញ់ក្នុងឈិនជាស្វាមី
 ណាស់ ព្រោះគិតឃើញថា "ចិត្តក្នុងឈិនជាប្រុសសុភាពល្អ
 រមែងជួបស្រីណាស់ តាំងពីបានរួមគ្នាជាស្វាមីភរិយា ក្នុង-
 ឈិនមិនដែលយកដៃមកកាន់ពាល់ឲ្យឈិនឡើយ ដល់ សាច់
 ចាំបិទដែលស្តីបូបឆ្នោស ឬ ប្រើទឹកបុរាណជាបែបពាក់កន់ស្រ

ពន់ចិត្តដល់ម្តងសោះ ។ តែពេលនេះស្វាមីក៏ទៅច្បាំងបាត់
 ដំណឹងជិតមួយឆ្នាំហើយ មិនដឹងជាស្ងប់ឬរស់ ខ្លួនអញក៏
 មានបាបគ្រោះនៅឯកាយពាសនឹងមួយរបស់គេ ជាពោស
 ប្រមាថផុតវិស័យនឹងឲ្យជាវិញមិនកើត ពោះបីវិលមកវិញ
 នឹងរួមគ្នាទៅនៅជាមួយវិញក៏មិនបាន ។ ចិត្តប្តីសោតគេ
 ក៏មនុស្សពេកពានឹងមាតាក្មេងនរណាដូច ឃើញប្រាកដ
 ថាគេគង់នឹងមិនអាចស្រឡាញ់ខ្លួនអញឲ្យស្មើនឹងមាតារបស់
 គេទេ ។ នាងសារិកាភិតភ្នំនឹងគេក្នុងចិត្ត គិតទៅ
 គិតមកជាច្រើនសា ក៏ដាច់ចិត្តថា " ត្រូវតែលះពីស្វា-
 មី ,, ។ ឲ្យតែនិស្ស័យចិត្តជាលោកិយប្រថុដ្ឋម មិនថា
 តែចិត្តនាងសារិកាទេ ពោះនរណា ។ ក៏ដោយ ។ ចំណង់
 អ្វីមិនស្មើចំណង់ប្រតិបត្តិ និងប្រពន្ធសូម្បីកាលនៅមិនទាន់
 បែកចាកគ្នា មានការទាំងពាល់ដល់ដេរបូកយដីជា
 ទម្ងន់ណាស់ លុះវេលាព្រឹកប្រាសចាកគ្នា ដឹងថាមុខជា

អស់ឃើញមុខគ្នាទៀតហើយ ដូចប្រាក់ស្លាប់ជាដើម ចោះ
ចិត្តបុរសក្តីស្តីក្តី វេលាសម្រេចសម្រេចការ ច្បោះអាស័យគ្នាជា
ឯក្រោយ ដោយទម្ងន់កាន់ធ្លា ដួងកាលនិកលើកអាស័យ
ទាល់តែអស់អាយុក្សិណក្ស័យក៏មាន ចិត្តស្តីច្រើនស្តីក
និស្ស័យជាធម្មសេ រៀងមានស្តីខ្លះនៅមេម៉ាយ តាំងពី
ក្មេងមិនយកស្វាមីច្រើនជាធម្មសេពោះម៉ាយ ។

ឯចិត្តនាងសារិកា ក្នុងគ្រាដែលកំពុងគិតអាណិត
កាតាចខ្លួន ដោយផុតទីពឹងស្វាមី នឹងផុត សប្តិក្តីពឹង
បងប្អូន ដោយទាស់ទែងកាត់កាលគ្នា ក៏ដាច់ចិត្តគិតថា
លះបង់ស្វាមីជាស្រេច លុះត្រឡប់ចិត្តគិតពីសេចក្តីកំសត់
កម្រ ឃើញប្តីចិត្តល្អនឹងខ្លួនគ្នាទេស្តានសោះ នឹងគិត
ពីឃើញទោសកំហុស ដែល ក៏គឺជាមនុស្សទ្រុស្តក្សត់ដឹកប្តី
ក៏យន្តិបាបស្លាប់ទៅចុះនរកឡើងដើមរកាដេក មានក្អែក
ញាតិករពោះចុះអាយុវៈវាងកាយ ដូចគំនូរចាំងឡាយ

ដែលមាននៅនាដក្ខាន់ព្រះវិហារ ។ នាងសារិកា
នឹកការច្បោះអាស័យស្វាមីព្រមទាំងក៏យន្តិបាប ក៏យំអណ្តើក
អណ្តើកនៅមុខសាកយមិននិយាយធ្វើយតបសោះ ។

លាសាកយក៏អស់សំណើច ហើយស្តីវេលាទៀតថា

- បងស្តីអ្នកឯងជាពាក្យក្នុងសមល្មមអ្នកឯងស្តាប់
បានដោយណាស់ ។ ក្នុងតែអ្នកធ្វើយតបហើយស្រឡ
បងបានដឹង ។ ម៉េចទៅដោយជាទីនឹងបងស្តី ឬអ្នក
ឯងឃើញថាពាក្យបងមិនសមគួរត្រង់ណា ។

នាងសារិកាក៏គិតដើម ទងណាស់ ចេះតែយំពុំធ្វើយសោះ
ព្រោះគ្រេះរិះទៅនៅធ្ងន់ត្រង់សេចក្តីការច្បោះអាស័យស្វាមី
ហើយក៏យន្តិបាប ។ សាកយថា បងដឹងប្រាកដថា
អ្នកឯងទាស់ឈ្មោះនឹងម្តាយក្មេក បែកទៅនៅនឹងបងប្អូន
គេក៏ស្ងប់រាប់អានជាសាច់សន្តានដាច់ស្រេចទៅហើយ ។
សព្វថ្ងៃខ្លួនអ្នកឯងធ្លាក់ថ្នល់ជាមនុស្សអនាថាឬអ្នកនៅប្រាថ្នា

នឹងចង់ទៅកាប់ប្តី ។ បន្តិកាជាដូនទៅបាន តែអ្នកត្រូវ
 គិតឲ្យមុតហែក្នុងប្រាណ កុំឲ្យខុសដល់ពីរដង ។ “ព្រោះ
 ស្វាមីនឹងភរិយាបាននៅរួមសុខទុក្ខនឹងគ្នា សូម្បីតែមួយអា
 ទិត្យភេតក៏អាចស្តាប់ចិត្តគ្នាបានណាស់, ។ “បងដឹងច្បាស់ថា
 ក្នុងឈិនស្រឡាញ់ម្តាយគេ គេកត់ញ៉ាំងម្តាយ គេមិនមែន
 ស្តាយខ្លួនឯងប៉ុន្មានទេ ។ ” ។ អ្នកឯងដែលក្នុងផែរ ចាស់
 ប៉ុន្តែលោកច្រើននិយាយថា “ប្រពន្ធក៏បានដោយងាយ ឥតពុក
 ម្តាយក៏បានដោយក្រ” ឬអ្នកឯងមិនចង់បានឈ្មោះជាស្រ្តី
 ក្បត់ចិត្តប្តី ឬក៏យនឹងបាប បងនឹងជំកប់ឲ្យចូលចិត្ត “កើត
 មកផ្ទះមនុស្សនេះគ្មាននរណាចេះគិតឲ្យល្អហ្ន៎ ១ ជាតិ
 បានទេ គង់មានចាស់ខុស ម៉ែមិនច្រើន ក៏តិច ការខុស
 នឹងត្រូវលោកត្រូវគិតតែកុំឲ្យធ្វើត្រូវមុខខុស” ។
 នាងសារិកាស្តាប់ខាន់អែងយ៉ាសោក ហើយនិយាយ
 ថា “ឡើងខ្ញុំចាំបាច់ជំកប់បងពីចិត្តខ្ញុំគិតយ៉ាងណា ។ ទេ ប្តី

មានប្រសាសន៍មុនបង្កើតនោះខុសសោះ ក្រោយបង្កើត
 ត្រូវពិត ។ ។ ពេលនេះខ្ញុំសូមផ្ញើរកាយនឹងដំរីតែលើបង
 ហើយ សូមឲ្យបងមានមេត្រីភាពភិកាស្សន្ត ឲ្យដូចប្តីខ្ញុំ
 មុន ហើយយើងត្រូវដោះខ្លួនយ៉ាងប្រញាប់ ចេញទៅឲ្យ
 ជុំភពិទីដែន រៀបអស់ក៏យអន្តរាយ ។ ។ ។
 សាកយនឹងនាងសារិកា ក៏បានគ្នាជាគូសាហាយ
 កាំងពីពេលនោះមក ។ តែមុនថ្ងៃនឹងរះ សាកយដោះខ្លួន
 ទៅត្នូងឯជំរំខ្មែរក្រៅពីទីនោះ មិនឲ្យនរណា ៗ ដឹងសេចក្តី
 ថាអ្នកទាំងពីរនេះសាហាយនឹងគ្នា ។ រាល់យប់គេលបមក
 ជួបគ្នាជាដកប ។
 នាងសារិកា ប្រើទុកាយធ្វើឈើក្រោកមិនរួច ព្រោះ
 ប្រាំអត់មិនទទួលបានបាយមាន ១ ថ្ងៃ ២ ថ្ងៃ ឬ ៣ ថ្ងៃម្តង
 ក៏មាន ម្ល៉ោះហើយខ្លួនប្រាណ ក៏ស្តាំងស្តាប់ថយយកម្លាំង
 ចាលតែលើកយកជើងក្រាន និងស្តាំងមកដាក់ក្បែរដំណែក

ដើម្បីឲ្យអ្នកស្រុកជិតខាងគ្រប់គ្រងឃើញថា “ ឈឺដើរ
មិនច្រើន ” ។ ដោយយល់ឃើញការផ្សព្វផ្សាយអ្នកស្រុក
ក្នុងតែងទៅសួរពាការដើម្បីមិនស្ងប់លោះថ្ងៃ ។

សារាយនីនសារិកា គឺទំនាញរាប់បំបាត់ដាន ។ តាម
ដួងថ្ងៃនោះមានស្រ្តីម្នាក់ស្លាប់គេយកទៅកប់ពីពេលថ្ងៃ។ លុះ
ដល់ពេលយប់សារាយនីនសារិកា លុបដីជាដួងដែល
វិញ ហើយក៏សុំយកខ្នាចនោះមកដាក់ត្រង់ដំណែកនាង
សារិកា ។ ឯខ្លួននាងសារិកា សារាយនីនសារិកាទៅទុកនៅ
ចំនាយ តាំងពីពេលព្រលប់ព្រមទាំងរបស់ទ្រព្យស្រាលៗ ។
លុះដល់ពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រ អ្នកស្រុកផ្ទះជិតខាងដេក
លក់ស្ងាត់ ។ សារាយនីនសារិកាមកដុតដួងនោះ នេះជុំវិញហើយ
គេចត់ទៅ ។ ផ្ទះនោះនៅឃ្លាតពីផ្ទះឯទៀតភ្លើងឆាប
មិនដល់ ។

លុះបានឃើញភ្លើងឆាបនេះភ្លើងសន្ទោសនៅដួងនោះ

អ្នកស្រុកក៏ផ្អើលភ្ញាក់ភ័យកលតៗ ក៏មិនទាន់ ដឹងថានាង
សារិកាឈឺជាប់ព្រាកពីកខ្លួនមិនទេ ភ្លើងពេលស្ងប់ទៅ
ហើយ ។ អ្នកស្រុកក៏នាំគ្នា ពាណិជ្ជកម្មខ្លាំងណាស់
មានអ្នកខ្លះយំសោកអាស័យ ។ លុះព្រឹកភ្លើងរើប
ឃើញខ្នាចនោះភ្លើងពេលនេះអស់ដែរដឹង ឯមុខមាត់ក៏
នេះខ្នាច មើលសន្តិសុខច្បាស់ តែអ្នកស្រុកសំគាល់
ច្បាស់ ថាជានាងសារិកា ។

ចំណែកពាការលវេលាយប់នោះ វាទៅដេកឯផ្ទះមួយ
ក្នុងឈិន លុះព្រឹកភ្លើងរើមកឯផ្ទះនាងសារិកា ឃើញ
ភ្លើងនេះអស់ផ្ទះ បាត់ខ្លាស់រកពុំឃើញ វាក៏ស្រែកល្អ
ក្នុងថ្ងៃនោះ ។ លុះដល់យប់វាក៏វិលទៅទៅឯផ្ទះមួយ
ក្នុងឈិនវិញ ។

សារាយនីននាងសារិកាទំនាញរាប់បំបាត់ណាស់ ដុត
ស្រុកដៃគេស្តាប់ ដីជួលទេនេះទៅច្រើនថ្ងៃដល់ខេត្ត

បាសាក់ ទៅសំណាក់នៅភូមិបាតលីវ ។ សាកយំប្រ
 ឈ្មោះជាព្រលិត នាងសារិកាប្រជាទានិចចាត ។ ឯនាង
 នេះកាលនៅពីក្រមុំទុកសក់ច្រូង ដល់មានប្តីកាត់សក់ជ្រង
 កាលប្តីចេញទៅចំរូង មិនដែលកាត់សក់សោះ សក់
 ក៏ដុះវែងក្រឡប់ទុកច្រូងទៅវិញ ។ ដល់ទៅនៅស្រុក
 បាសាក់ស្ងៀកខាងដូចស្រីចិន ពាក់អាវឡៅធំៗ ប្រយោជន៍
 មិនឲ្យគេស្គាល់ ។ សំបុយចោះស្រុកបាសាក់នៅជាទីដែល
 អស្ចារ្យផែនដីខ្មែរ ។

ឯខ្លាចដែលភ្លើងឆេះផ្ទះនោះ អ្នកស្រុកបានទៅដំរាប
 ម្តាយកុំឱ្យនឹងបងប្អូននាងសារិកា ដែលប្រឈ្មោះនាង
 ជាចចាត អ្នកទាំងសងខាងគឺម្តាយក្មេកនឹងបងប្អូន កាល
 បើដឹងថាទាននេះ ភ្លើងពេលស្លាប់ហើយក៏កើតសេច
 កាលិតនាំគ្នាទៅយកខ្លាចនោះដុតឲ្យស្ងួត ហើយរើ
 យកផ្កាដៃច្របំនឹងសំពត់ដាក់ក្នុងចាន នាងវណ្ណានិម

លោកបន្ទុកល ហើយយកទាត់ទៅផ្ញើទុកឯវត្តប្រាសាទ
 វិគ្គទី ៥

និយាយពីកុំឱ្យនឹង កាលរាជការទេក្តបន្ទាយមាស
 បញ្ជូនទៅដល់បន្ទាយលង្វែកនោះ មុននឹងទៅចំរូងបានទៅ
 គំនាប់មេទ័ព ។ ក៏ឲ្យចុះបញ្ជីក្នុងក្របខណ្ឌលេខ
 ១ ។ ពេលយប់មួយនោះ អ្នកដើរទៅកេដ្ឋុះស្លាក់ក្រៅ
 ពីពេលទាហាន ប្រយោជន៍ដើម្បីឲ្យបានជាទីតាំងទៅជម្រុះ។

កុំឱ្យនឹងបានទៅជួបស្គាល់ភាពស្ងប់យាយចាស់ពីរ
 នាក់ប្តីប្រពន្ធ ជាអ្នកលក់ដូរទំនិញបន្តិចបន្តួចក្នុងផ្ទះ មាន
 កូនស្រី ១ ទើបនឹងពេញក្រមុំ ឈ្មោះភាពិជ័យ យាយ
 ភាព ។ កូនស្រីឈ្មោះនាងសារិកា អាយុ ១៥ ឆ្នាំ
 នាងនេះមានលក្ខណៈប្រកាពល្អណាស់ ចេះអក្សរលេខ
 ស្ងាត់ ចេះដេរគ្រឹមបាក់ខាងការស្រីយ៉ាងចប់ ។ កុំឱ្យនឹង
 បានសុំភាពិជ័យយាយភាពធ្វើជាពុកម្តាយធម៌ ឯកាយាយ

តាំងពី ក៏ឲ្យមាននិស្ស័យមេត្រីស្រឡាញ់ក្នុងឈិនស្មោះ
គ្រង់ ព្រមទាំងបុត្រីមិនមានសេចក្តីរន្ធត់ស ។ ក្នុងឈិន
មិនបានទៅដេកឯកេនីទាហានទេ ទៅធ្វើការតែពេលថ្ងៃ
លុះដល់ពេលយប់អស់កិច្ចការទាំងទាហាន ហើយក៏មក
ដេកនឹងបរិភោគភាហារដូចធម្មតាដរាប ។

ក្នុងឈិននៅហ្វឹកហាត់ទាហានចំណានជាងគេ ទាំង
ស្បៀងរហ័សនឹងកាប់ចាក់ហើយគេលឿនដូចសេះដោយ រត់
លឿនចម្ងាយបាន ២០០ សិនមិនហត់សោះ តែហាត់ដំ
បូងរត់ ១០ សិន ២០ សិនហេតុដល់រយ គឺ ១ ថ្ងៃរត់
លើស ១០ សិន រហូតបាន ២០ ថ្ងៃ លឿនឈ្នះគេបាន
លេខ ១ រួចគេឲ្យរត់លោតកំពស់ ហាត់ទាល់តែលោត
ឡើងលើខ្នងដីបាន ក្នុងឈិនបានលេខ ១ ទៀត ។ ក្រោយ
នេះគេឲ្យរៀនរត់កាត់ព្រៃឲ្យលឿនឆ្ងាយ ទៅដល់វាលម្ខាង
មុនគេ បានលេខ ១ ទៀត ។

ក្នុងឈិនបានលេខ ១ បីដង ។ លោកមេទ័ពធំតាំងឲ្យ
ធ្វើមេទាហានកាន់កូនហាសិប គេហៅថាមេហាសិប(១) ។
កាលក្នុងឈិននៅកំពុងហាត់ទាហាននោះលោកមេទ័ព
ឲ្យរើសសេះដំនិះសំរាប់ទាហានចូលច្បាំង ។ មានសេះ
ច្រើនណាស់ដែលរាជការដែនដីឲ្យទៅហ្វាយស្រុកគ្រប់ខេត្ត
យកប្រាក់រាជការទិញអ្នកស្រុក ទុកសំរាប់ឲ្យទាហានជិះ
ដើរច្បាំង ។

លោកមេទ័ព ឲ្យពួកទាហានរើសសេះមួយម្នាក់កាម
ស្ម័គ្រចិត្តតែក្នុងឈិនរើសសេះមិនចេះត្រូវចិត្តសោះ ព្រោះ
ក្នុងឈិនចេះមើលលក្ខណៈសេះចំបាំង ដោយឥតកុមិយាយ
ពន្យល់ពីកាលនៅក្មេង ក៏នៅចាំបាន ។

មានមួយថ្ងៃក្នុងឈិនមានឧកាសទំនេរ ក៏លា នាយទៅ
ហ្វាយ ទៅពីក្រុងលឿនកមកលេងកំពង់ល្អង ដើម្បីប្រាថ្នា
១ ពលពាលត្រី

កម្រើកសេះ ព្រោះស្រុកកំពង់ឈ្នួលនឹងឧដុង្គ មានសេះ
ច្រើន កាលមកកំពង់ឈ្នួលមានភ្លើងទាហានដូចគ្នា មក
ជាមួយគ្នាបីនាក់នឹងខ្លួន ។

មានស្រីមេម៉ាយម្នាក់ ចិញ្ចឹមមេសេះមួយមានកូន
ឈ្មោះមួយអាយុបានជាង ២ ខួប នៅភូមិព្រែកបាត់ដំ
មាតស្ទឹងត្រាំងពង្រខាងជើង ពលវិថីម្ចាស់តែងតែស្រាយ
លែងមេសេះនឹងកូនឲ្យទៅស៊ីស្មៅឯវាល ។

មេសេះនោះច្រើនហែលទឹកព្រែកកំពង់ឈ្នួល ឆ្លងមក
ស៊ីស្មៅខាងត្បូងមាត់ព្រែក ។ កាលណាមេហែលទឹក
មក កូនមេហែលតាមច្រើនតែបោលពីម្ខាងយ៉ាង
លឿនមកដល់មាត់ព្រែក ហើយលោតលែងត្រង់មាត់ច្រាំង
ទំនាប មុខដំបូងលោតបានខ្លី ធ្លាក់ទឹកហើយហែលទៅ
លោតច្រើនដល់ទាល់តែដល់មាត់ព្រែកខាងត្បូងជុំវិញទឹក ក្នុង
កាលធ្លាក់ត្រង់ទឹកពាក់ជាន់ដីបាន ។ ព្រែកនោះទទឹង៧

ព្យាមគី ១៦ម៉ែត្រលុះល្ងាចមេសេះហែលទៅក្រាលវិញ កូន
សេះបោលលោតលែងទៅវិញ ដូចពេលដែលមកជាដំបូង។

ក្នុងឈ្នួលមកដល់កំពង់ឈ្នួល ក្រឡេកពីម្ខាងយើងញ
ប្រកូនសេះស្គាល់ច្បាស់លក្ខណៈជាសេះចំបាំង ក៏សួរព្រឹក
មានដឹងថា នាងមេម៉ាយជាម្ចាស់សេះ ក៏ទៅឯផ្ទះឲ្យ
ច្រើនទុកស្រពៅចាប់កូនសេះនោះមក ហើយក្នុងឈ្នួលយក
ដៃស្តាប់ក្បាល ស្តាប់ករហូតដល់សក់ស្វាយ ហើយយក
ដៃស្តាប់ខ្នងខ្នងយ៉ាងធ្ងន់ដៃ ខ្នងកូនសេះមិនច្រើត ឬ ដុប
ចង្អុលសោះនៅនឹងដៃដល់ ក៏ស្តាប់រហូតជុំកកុយ ។ កូន
សេះនោះសម្បូរវែងមេ ។ ក្នុងឈ្នួលដឹងថាកូនសេះនោះ
ពេញលក្ខណៈល្អ ក៏និយាយនឹងស្រីមេម៉ាយជាម្ចាស់សេះ
ថា ខ្ញុំបាទជាងាយទាហានក្នុងរាជការ លោកមេទ័ពច្រើ
ពីម្ខាងឲ្យមករកទិញសេះសំរាប់ចំបាំង ឥឡូវខ្ញុំត្រូវការ
ទិញសេះនេះ សូមឲ្យអ្នកលក់ឲ្យខ្ញុំបាទចុះថ្លៃជាច្រើនស្រេចក្រឹម

3

ប៉ុន្មាន ? ឲ្យមានប្រសាសន៍តែមួយហ៊ុំតែទៅចុះ ។ នាង
 ម្ចាស់សេះ មិនមែនចង់លក់កូនសេះនោះក្នុងពេលនោះទេ
 ព្រោះឃើញកិរិយាវៃប្លែកជាងសេះដទៃ រំពឹងលក់ក្នុងពេល
 ដែលវាដុះហឿនរហ័សបានថ្ងៃច្រើន ។ លុះដល់ឃើញពួក
 ទាហានរាជការមកនិយាយទិញ ទាល់គំនិតមិនហ៊ានប្រ-
 កែក ។ គាត់គ្រាន់តែថាកូនសេះនេះនៅក្មេងកាយរហ័សបាន
 ពីរខួបនឹងជិះមិនទាន់ពេញការទេ តែបើរាជការលោកត្រូវ
 ការហើយ ខ្ញុំមិនត្រូវប្រកែក ។ ពីថ្ងៃមុនមានគេតវែងឲ្យ
 ខ្ញុំពីរណែន ខ្ញុំមិនព្រមលក់ ឥឡូវបើលោកត្រូវការសុំឲ្យ
 អាណិតខ្ញុំជាស្រីមេម៉ាយ ឲ្យថ្ងៃតែត្រឹមគេឲ្យខ្ញុំមុន ខ្ញុំលក់
 ជូនលោកចុះ ។

ក្នុងឈ្មោះមិនសុំមួយហ៊ុំតែសោះ ប្រាប់ថា ខ្ញុំយក
 ហើយ សូមឲ្យអ្នកប្រើកូនទៅឲ្យទៅជាមួយនឹងខ្ញុំតាមទៅ
 យកប្រាក់ចុះ ហើយក្នុងឈ្មោះនឹងរៀនទាហាន ក៏នាំសេះ

នោះទៅឯបន្ទាយលង្វែកនឹកក្នុងចិត្តថា បើលោកមេទ័ព
 បន្ទោសឬមិនព្រមចេញប្រាក់រាជការឲ្យ នឹងស្រីខ្ញុំប្រាក់ឥ-
 ពុកព្រួយក៏មិនឲ្យម្ចាស់សេះ ។ លុះទៅដល់មេទ័ពក៏នាំសេះ
 នោះទៅដំកបលោកសព្វគ្រប់ ។ លោកមេទ័ពក្រឡេក
 ឃើញប្រសេះ ក៏ពេញចិត្តសរសើរក្នុងឈ្មោះថា ចេះទិញ
 សេះបានល្អ តែចង់ថ្លៃបន្តិច ហើយក៏បើកប្រាក់រាជការ
 ឲ្យបម្រើម្ចាស់សេះ ។ ក្នុងឈ្មោះយកសេះនោះទៅរក្សាខ្លួន
 ឯង ។

វគ្គទី ៦

ក្នុងសម័យនោះព្រះករុណា ជាម្ចាស់ផែនដី សោយ
 រាជ្យនៅក្រុងលង្វែកទ្រង់ព្រះនាមព្រះបាទសម្តេចព្រះរាមា
 ធិបតី ទ្រង់ឲ្យជ្រើសរើសស្រ្តីបុណ្យធ្វើជាទីព្រះស្តី ។
 មានមួយថ្ងៃរាជអាមាត្យបានទៅនិយាយនឹងភាពិជ័យ
 យាយភាព សុំយកនាងសារី ជាទីការបស់គាត់ទៅ

ថ្វាយហ្នួន ។ ភាយាយទាំងពីរចេះតែអន្ទ្រពេជ្ជបំរើ គេ
 ក៏នៅទៅមកនិយាយបន្តិចជាច្រើនថ្ងៃ ទាល់តែភាយាយទាំង
 ពីរឆ្ងាយរឿងពីរប្រាប់គុណឈ្មោះថា ហ្នួនឲ្យមកពីសយក
 នាងសារី ជាធិការទៅធ្វើព្រះស្តី ឯចិត្តយើងទាំងពីរមិន
 ប្រាថ្នាទីនឹងចង់ឲ្យកូនទៅធ្វើព្រះស្តីក្រុមការហ្នួនទេ ព្រោះ
 ខ្លួនកាន់តែចាស់ណាស់ហើយ កូនតែមួយនឹងបាននរណា
 ពិតក្តីក្សេមក្សាន តែកូនយល់ឃើញដូចម្តេចឲ្យជួយពិ
 ចារណា ? ។

គុណឈ្មោះ ឮ មាតាបិតាជាដូច្នោះ ក៏នឹកទាន់ ហើយ
 ដំរើបតបទៅវិញភ្លាម ? លោកឥឡូវអ្នកម្តាយនិក
 នោះមិនត្រូវចិត្តខ្ញុំសោះ ។ ខ្ញុំបាទយល់ឃើញថា មនុស្ស
 យើងកើតមកក្នុងលោកិយ នរណា ៗ ក៏មានសេចក្តី
 ប្រាថ្នាតែ ៤ យ៉ាងដូចគ្នា គឺប្រាថ្នាលាភ ១ យស ១
 សរសើរ ១ សុខ ១ ជាដំរើ តែសេចក្តីប្រាថ្នានេះ

លោកមិនឲ្យធ្វើឲ្យលើសលុប ទាល់តែគ្រូច្បាប់ចុះខុសមិនគិត
 យុត្តិធម៌ គឺប្រើដោយអាការកំហែងបំភិតបំភ័យ តែបន្តិចផ្សំ
 ឲ្យតែបានបំពានលើសេចក្តីសុចរិត ។ លោកត្រូវឲ្យស្វែង
 រកលាភយសសរសើរនោះ ឲ្យបានតាមសម្បុកសម្បាយ ។
 ពេលនេះជាមហាបុព្វលាភមកដល់អ្នកឥឡូវម្តាយនឹងនាងជា
 ប្អូនហើយត្រូវតែទទួល ។ .. ព្រោះបុព្វណាថា ធ្វើ
 ចំការស្រែ ឬ ដួញប្រែផ្សេង ៗ មើលណាញយ៉ាងហែងទី
 បំផុតចេញទុនមួយបានចំណេញយ៉ាងលើស ។ ឯដំរើ
 គឺកប់ប្រសប់នឹងព្រមហាក្សត្រយ័ គឺមានមហិទ្ធានុភាពនេះ
 វែមនឹងមានចំណេញមួយជាមួយរយ មួយពាន់ ឬ មួយម៉ឺន
 រាប់មិនគួន ។ ខ្ញុំបាទសូមឲ្យលោកឥឡូវម្តាយរៀបចំខ្លួន
 អ្នកប្អូនស្រីឲ្យជាស្រេចចុះ មើលព្រះរាជបំរើលោកមកនិយាយ
 ដោយស្រះស្រួលម្តងទៀត យើងត្រូវតែលើកថ្វាយដោយ
 ស្មោះស្មា មិនត្រូវអន្ទ្រពេជ្ជបំរើទេ សុំឲ្យលោកឥឡូវ

ផ្សំខ្លះចុះ !

ក្នុងឈិននិយាយហើយក៏រៀបខ្លួនចេញទៅធ្វើការទៅ។
 ក្រោយនោះបន្តិច មានព្រះរាជបំរើចេញពីក្រុងព្រះបរមរាជ
 វាំង សុទ្ធតែត្អូកចាស់ទុំស្រី ។ ច្រើននាក់មកនិយាយនឹង
 ភាគីជ័យយាយភាគប្អូនទៀត ។ ភាយាយក៏ព្រមលើក
 យានសារភីជាធិបតី យូរតាមពាក្យក្នុងឈិន កាលព្រះរាជបំរើ
 នាំនាវិទៅយូរព្រះករុណា យាយភាគក៏ចូលទៅជាមួយ ។

១៣៖ មានព្រះបាទសម្តេចព្រះរាជាធិបតីទ្រង់សព្វព្រះ
 ជ័យនឹងនាវិសារភីលើសស្រីស្នំទាំងឡាយ ព្រោះឃើញ
 នាវិចេះដឹងធ្វើវិទ្ធាស័ ព្រមទាំងគំនិតមារយាទ នឹងរូប
 ឆោមក៏ល្អជាងគេ ព្រះករុណាទ្រង់តាំងជាស្នំឯក ។
 ឯភាគីជ័យយាយភាគ ព្រះមហាក្សត្រយក៏ទ្រង់ប្រោស
 ឲ្យមានចៀវត្រូវ នឹងឲ្យមានពលកម្លោះចេញចូលបំរើជា
 រើន ។

នាវិព្រះស្នំឯកនឹងភាគីជ័យយាយភាគ ក៏រត់ត្រស្រ
 ឡាញ់មិនដឹកលើកដល់គុណបុការរបស់ក្នុងឈិន ដែល
 លើក ត្រូវទុកក្នុងឈិនដូចជាអ្នកមានគុណប្រយោជន៍
 ខ្ពស់ថ្លៃ ។

ច្បាប់ទី ៧

ក្នុងឈិនបានដឹងថា ព្រះករុណាជាម្ចាស់ផែនដីទ្រង់
 សព្វព្រះជ័យប្រោសនាវិសារភីជាម្តេចធម៌ លើកជាទីព្រះ
 ស្នំឯកហើយ ក៏មានអំណរអរក្រៃពេកណាស់។ ក្នុងឈិន
 មកហាក់ក្លានចាហាននៅក្នុងក្រុងលង្វែក បានប្រហែលបី
 ខែ ។ លោកមេទ័ពក៏លើកទ័ពចេញទៅច្បាំង ពួកស-
 ត្រូវដែលចូលមកក្នុងខេត្តបាត់ដំបង សៀមរាប នឹងស្ទឹង
 ក្រែង បានរាបចាប ដោយកម្លាំងថ្វីដៃចាហានឯក មាន
 ក្នុងឈិនជាដើម ព្រោះក្នុងឈិនជាមនុស្សមានកម្លាំងខ្លាំង
 ពូកែ មានសេះជំនិះក៏ពូកែលឿនហើយជាងសេះក្នុង

បំណោមសេះកងទ័ព ។ សេះនេះអាចកត់ទឹកអត់ស្មៅបាន
បីថ្ងៃ នៅពេលការចូលក្នុងសង្គ្រាមម្តង ។ ឯកុន្តិយន៍
ក៏តែលឿនចូលទៅកាប់ពួកសត្រូវបានហើស ហើយគេច
ក្រឡប់មកវិញ សត្រូវដេញមិនបាន ខ្លួនក៏គង់កាប់មិនមុត។

លោកមេទ័ពពេញចិត្តស្រឡាញ់កុន្តិយន៍ទុកជាសេនា
ឯកក្នុងកងទ័ព ។ ក្រៅពីកុន្តិយន៍ មានតែពួកចាហាន
ក្នុងខេត្តស្មោនពូកែច្បាំងបន្ទាប់នឹងកុន្តិយន៍ សុទ្ធតែមានចិត្ត
ស៊ូមិនខ្លាចស្លាប់ ទើបមានទំលាប់ពាក្យបុព្វណនិយាយ
ជាប់មាត់បកថា " សេនាទៅច្រាំង ចំបាំងនៅស្មោន " ។
បើខេត្តកំពង់ស្វាយបះ បានតែយកចាហានខេត្តច្រាំងសន្តិភ័
ទើបឈ្នះ ។ បើខេត្តច្រាំងចះវិញ បានតែយកចាហាន
ខេត្តកំពង់ស្វាយទៅសន្តិភ័ទើបសន្តិភ័ឈ្នះ ។ ក្នុងប្រទេស
កម្ពុជាមានប្តូរគ្នាតែខេត្តពីរជាងខេត្តដទៃទៀត ។

ឯខេត្តស្មោនគឺបំបែកចេញមកពីកំពង់ស្វាយ ។ ខេត្ត

កំពង់ស្វាយ នឹងខេត្តច្រាំងធំជាងគេ ។ ខេត្តបន្ទាយ
មាន ក៏បំបែកពីច្រាំង ទើបបានពាក្យហៅថាច្រាំងត្រើយ
ក្នុង ច្រាំងត្រើយដើងទល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

វិគ្គទី ៨

កាលធ្វើទ័ពខាងប្រាំប្រទល់ដែនខាងទិសពាយ័ព្យទិស
ឧត្តរ នឹងទិសឦសានបានរកបាបពេញមួយឆ្នាំ លោក
អ្នកទុកញាតិជ័យសង្គ្រាមជាមេទ័ព បានប្តឹងសំបុត្រចូល
មកបន្ទាយលង្វែក សូមឲ្យលោកសេនាបតីក្រាបបង្គំចូល
ព្រះករុណា សូមទ្រង់ជ្រាប នឹងសូមថយទ័ពក្រឡប់មក
ក្រុងវិញ ។ ព្រះករុណាក៏ទ្រង់ព្រះបរមរាជានុញ្ញាត នោះ
លោកពិជ័យសង្គ្រាម ក៏ថយទ័ពចូលមកដល់បន្ទាយលង្វែក
ហើយបានធ្វើសេចក្តីកត់ហេតុរាយរឿងពីការដែលច្បាំង នឹង
រាយរឿងពីថ្ងៃដេចចាហានឯក ទៅ ត្រី ដែលមានថ្មី សុំឲ្យ
ឡើងយសសក្តិគាមគុណា ទ្រូបជាលំដាប់គ្នា ។

ព្រះករុណា ក៏ទ្រង់ប្រោសព្រះរាជទាន តាំងគុណឈ្មោះជាសេ
នាងកសត្តិ ៥ ពាន់(១) ឱ្យជាហ្វូងសត្តាវុធប្រដៅក្រ កាន់
កូនទាហាន ៥០០ ហៅថាមេរោយ ។

វិគ្គទី ៧

លោកសម្តេចចៅហ្វូងលហៈឈ្មោះគិនតាំង ជាអធិបតីលើ
សេនាបតីក្រុមរដ្ឋមន្ត្រីរាជគ្រូហ្វូងព្រះរាជាធិបតី តាំងពី
ហ្វូងនៅកុមារចៅហ្វូងបង្រៀនវិជ្ជាអក្សរសាស្ត្រ ចាស់
តែហ្វូងចេះដឹង ហើយបានជួយទំនុកបំរុងឲ្យហ្វូងបានទទួល
រាជសម្បត្តិជាអម្ចាស់ដែនដី ។

ហ្វូងព្រះរាជាធិបតី ទ្រង់ដឹងគុណបក្សា ជួយចៅហ្វូង
បានឡើងជាចាងហ្វូងព្រះហ្វូងមហាសម្បត្តិ រួចឡើងជាទី
សេនាបតី ហ្វូងដល់ទល់សម្តេចចៅហ្វូងលហៈខ្ពស់បំ
ផុត ។ តែលោកខេន្ទៈគុណសម្បត្តិដែលមានក្នុងខ្លួនច្រើន
១ ច្រើនប្រកបដោយសេចក្តីលោកយសសក្តិទាំង ទ្រព្យ

(១) = អនុសេនីយទោ

សម្បត្តិទំនុកបំរុង ចំពោះតែសាច់ញាតិវង្សត្រកូលរបស់ខ្លួន
ឯអ្នកដទៃនោះមានគម្រោះចេះដឹងឬមានគុណបំណាច់ឡើយ
ហត់នឹងរាជការយ៉ាងណា បើអ្នកនោះមិនទៅមកចុះចូល
មិនជួយទំនុកបំរុង ច្នួនកាលក្រឡប់រករឿងអ្នកអ្នកច្រើន
យសសក្តិ-ទ្រព្យរបស់ក៏មានច្រើន ចាស់តែមនុស្សត្រង់
ល្អជៀសវាងបិទចូលជាតួក សុំរាមចេញពីរាជការក៏ច្រើន
ដែលមានជាតួកក្រុមលោកនោះ សុំរាមមនុស្សចិត្តខ្ពស់
រាជក្រក់ពេញចាងស្រុកក្រុងនឹងខេត្តក្រៅ ។

កាលគុណឈ្មោះចេញពីក្រុងលឿនក្រៅច្បាំង ព្រះម្ចាស់
សារតី ទីព្រះស្នំឯក មានវត្តគ្រប់ ១០ ខែហើយ ។
ព្រះនាងទ្រង់បានប្រសូត្រព្រះរាជទេសមានព្រះបូ ទីង
លក្ខណៈល្អ មានព្រះលីងធ្វើសទ្រលុកៗ ។

ព្រះករុណា ជាព្រះវររាជបិតា ទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫ
ទ័យណាស់ ។ ព្រោះព្រះអគ្គមហេសីនឹងព្រះស្នំឯទៀត